

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	5Cdo/72/2022
Identifikačné číslo spisu:	8111236372
Dátum vydania rozhodnutia:	29.06.2023
Meno a priezvisko:	JUDr. Jozef Kolcun
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2023:8111236372.2

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu: H., narodený XX. U. XXXX, Q., W., právne zastúpeného advokátom JUDr. Pavlom Halajom, Námestie slobody 2, Revúca, proti žalovanému: Slovenská republika, za ktorú koná Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky, Račianska 71, Bratislava, o zaplatenie náhrady škody a nemajetkovej ujmy, vedenom na Okresnom súde Prešov pod sp. zn. 16C/289/2011, o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Prešove z 27. septembra 2018 sp. zn. 20Co/156/2017, takto

rozhodol:

Dovolanie žalobcu proti výroku rozsudku Krajského súdu v Prešove z 27. septembra 2018 sp. zn. 20Co/156/2017, ktorým bol potvrdený výrok rozsudku súdu prvej inštancie o zamietnutí nároku na náhradu škody vo výške 4 157,54 eur s príslušenstvom, o d m i e t a.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Prešov (ďalej len „súd prvej inštancie“ alebo „okresný súd“) rozsudkom z 25. júna 2013 č. k. 16C/289/2011-356 uložil žalovanej povinnosť zaplatiť žalobcovi náhradu škody vo výške 12 667,03 eur s 9,5 % úrokom z omeškania ročne zo sumy 12 667,03 eur od 20. septembra 2011 do zaplatenia a náhradu nemajetkovej ujmy vo výške 12 000 eur, do 3 dní od právoplatnosti rozsudku, v prevyšujúcej časti žalobu zamietol. O trovách konania rozhodol tak, že o nich bude rozhodnuté po právoplatnosti rozhodnutia vo veci samej. V odôvodnení rozhodnutia okrem iného uviedol, že žalobným návrhom uplatnil žalobca dva nároky, a to nárok na náhradu škody a nárok na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch tvrdiac, že je to žalovaná, ktorá mu má nahradiť škodu vzniknutú z nezákonného rozhodnutia štátneho orgánu a zaplatiť aj nemajetkovú ujmu v rozsahu, v akom tieto nároky kvantifikoval, a to preto, že bolo voči nemu začaté trestné stíhanie, bol vzatý do väzby, čím došlo k obmedzeniu jeho osobnej slobody, utrpela jeho povesť, znemožnilo sa jeho podnikanie aj príjem a nebol pri tehotnej manželke. Okresný súd tvrdenú nezákonnosť posudzoval podľa zákona č. 58/1969 Zb. o zodpovednosti za škodu spôsobenú rozhodnutím orgánu štátu alebo jeho nesprávnym úradným postupom (ďalej aj „zákon č. 58/1969 Zb.“). Žalobca bol vo vyššie uvedenom trestnom stíhaní spod obžaloby oslobodený. V dôsledku uvedeného sa rozhodnutia vo veci jeho trestného stíhania, aj pôvodne zákonná väzba stali nezákonnými a bola tým založená zodpovednosť štátu. Žalovaná bola preto vecne pasívne legitimovaná vo vzťahu k nároku na náhradu škody ako aj k nároku na náhradu nemajetkovej ujmy. Žalovaná však voči

uvedenému vzniesla námietku premlčania. Okresný súd mal za to, že pre účely odškodnenia nie je možné posúdiť väzbu a samotné trestné stíhanie izolovane. Pre včasnosť nároku žalobcu postačovala podľa okresného súdu všeobecná trojročná lehota podľa ustanovenia § 22 zákona č. 58/1969 Zb. Rozsudok Okresného súdu Spišská Nová Ves z 13. mája 2009 sp. zn. 5T/33/2006, ktorým bol žalobca spod obžaloby oslobodený, bol žalobcovi doručený 9. decembra 2009. Žalobu podal na súde 21. decembra 2011, t. j. včas, a teda uvedenú námietku žalovanej nepovažoval súd prvej inštancie za dôvodnú. Čo sa týka materiálnej ujmy, žalobca po späťvzatí žalobného návrhu v časti žiadal, aby okresný súd uložil žalovanej zaplatiť mu sumu 17 184,57 eur s 9,5 % úrokom z omeškania ročne z tejto sumy od 20. septembra 2011 ako náhradu trov obhajoby. Základ tejto časti nároku mal okresný súd za dokázaný. Úkony obhajcov žalobcu realizované v priebehu trestného konania boli realizované v záujme jeho ochrany, to znamená, že boli v príčinnej súvislosti s nezákonnými rozhodnutiami, pretože boli nimi vyvolané, za škodu takto žalobcovi vzniknutú zodpovedá štát podľa § 1 ods. 1 zákona č. 58/1969 Zb. Právom žalobcu bolo požiadať o pomoc aj viacerých, nie len jedného obhajcu, žiadať ich o vykonanie aj iných ako nevyhnutných úkonov, čo však súčasne neznamená, že by dôsledky tohto jeho oprávnenia znamenali rovnakú povinnosť k ich náhrade. Súd prvej inštancie sa preto zaoberal účelnosťou jednotlivých trov obhajoby, aj v záujme diferencovania toho, ako jednotlivé rozhodnutia orgánov činných v trestnom konaní podmienili úkony obhajoby a ich rozsah, a dospel k záveru, že spolu bola žalobcom dôvodne žiadaná náhrada škody titulom zaplatených trov obhajoby vo výške 12 667,03 eur, nie v sume vyššej, čo je dôvodom zamietnutia návrhu v prevyšujúcej časti tohto nároku. Uviedol, že za nepreukázané a nie je vylúčené, že aj neúčelné, boli úkony označené pod č. 13, 22, 34, 38, 40, 41, 46 až 48, 53, 59, 60, 64 - 65, 70, 71, pretože je málo pravdepodobná potreba frekvencie porád advokáta so žalobcom v rozsahu ako bola účtovaná. Neúčelnosť ostatných porád hodnotil okresný súd aj v kontexte s tým, že následne, keď došlo k zmene obhajcu a advokáta JUDr. Klimeka nahradil JUDr. Peter Filip, tento porady vôbec neúčtoval. Čo sa týka náhrady trov advokáta JUDr. Petra Filipa, je potrebné uviesť, že bola právom žalobcu zmena obhajcu, nie však povinnosťou žalovanej dôsledky tejto zmeny znášať. Objektívna potreba zmeny nebola nijako preukázaná. Za takú nie je možné považovať nespokojnosť žalobcu s obhajobou realizovanou JUDr. Jánom Klimekom. Za neúčelný dôsledok zmeny mal súd prvej inštancie preto prípravu a prevzatie obhajoby, vrátane prvej porady, preštudovanie spisov 1. februára 2007 a 24. apríla 2007 a za neoprávnene účtovaný úkon z hľadiska účtovaného rozsahu aj 3-hodinovú účasť na pojednávaní 30. októbra 2008, termín ktorého bol však, ako zo spisu vyplýva, zrušený. Neúčelnosť, resp. neoprávnenosť sa týka v tomto smere aj účtovanej náhrady hotových, cestovných výdavkov a ubytovania v dni uvedeného pojednávania. Súd prvej inštancie preto výšku náhrady škody titulom trov obhajoby vyčíslil na sumu 12 518,68 eur. Čo sa týka náhrady nemajetkovej ujmy, žalobca žiadal, aby súd prvej inštancie uložil žalovanej zaplatiť mu ju vo výške 200 000 eur. Okresný súd mal za to, že žalobca nie nedôvodne uplatnil aj tento nárok na nemajetkovú ujmu. Základ tohto nároku bol daný, výška odškodnenia, ktorú mal za dôvodne žiadanú bola však zjavne neprimeraná. Žalobca bol trestne stíhaný, 132 dní bol vo väzbe, je nepochybné, že trauma z obvinenia a vzatia do väzby, obmedzenie osobnej slobody predstavovala významný zásah do jeho práv, ktorý vnímal ako ujmu, ktorá by mu mala byť nahradená. Použiteľnými kritériami, aj keď vychádzajú z právnej úpravy, ktorá nie je na daný prípad aplikovateľná, lebo zákon č. 514/2003 Z. z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci platí až od 1. januára 2004, sú tam uvedené kritériá, podľa ktorých sa má prihliadnuť na osobu poškodeného, jeho doterajší život a prostredie, v ktorom žije a pracuje, závažnosť vzniknutej ujmy a okolnosti, za ktorých k nej došlo, závažnosť následkov, ktoré vznikli poškodenému v súkromnom živote a závažnosť následkov v spoločenskom uplatnení. Každé trestné stíhanie je spôsobilé negatívne ovplyvniť osobný život trestne stíhanej osoby, zasiahnuť do jej života. Vychádzajúc z uvedených aspektov (už v čase zatknutia bol nezamestnaný, nie je preto pravdivým jeho tvrdenie, že jeho príjem bol príjmom zabezpečujúcim potreby rodiny; tvrdená strata priateľov a povesti ako aj tvrdenie, že žalobca je osobou v Prešove osobitne známou zostali nepreukázané; eliminácia možnosti žalobcu byť v priamom kontakte s manželkou v čase očakávania narodenia ich detí) a ich vzájomnej súvislosti okresný súd voľnou úvahou (§ 136 O. s. p.), vychádzajúc zo zásady spravodlivosti, primeranosti, významu jednotlivých chránených práv, so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu, z ktorých pri určení výšky primeraného zadosťučinenia vychádza Európsky súd pre ľudské práva, mal za primeranú výšku náhrady nemajetkovej ujmy sumu 12 000 eur, nie vyššiu. Uviedol, že priznanie vyššej ako tejto sumy by znamenalo priznať väčší význam ochrane toho základného ľudského práva, ktoré je bezpochyby menej

významné ako významnejšie právo chránené Dohovorom o ochrane ľudských práv a základných slobôd - práva na život. Súd prvej inštancie ďalej zamietol návrh žalobcu na vykonanie dokazovania výsluchom svedkov advokáta U. a psychiatra P. majúci tieto dôkazy za nie potrebné. U. mal byť vypočúvaný k uskutočneniu a obsahu všetkých porád so žalobcom, ktoré mu vyúčtoval. Je málo pravdepodobné, že by si tento svedok s odstupom 10 rokov mohol pamätať, čo bolo obsahom konkrétnych porád, keď si to nepamätal žalobca, a týkať sa mali, resp. mali byť realizované práve v jeho záujme. Dôsledkom výsluchu by tak mohla byť len fabulácia, preto súd tento návrh zamietol. Čo sa týka zamietnutia návrhu na výsluch psychiatra P., súd tento návrh zamietol z dôvodu, že obsahom žaloby nebolo tvrdenie žalobcu o nejakých jeho psychických problémoch ako následku začatého trestného stíhania a vzatia do väzby. Z dôvodov, ktoré súd prvej inštancie uviedol, rozhodol preto o nárokoch žalobcu tak ako je uvedené vo výroku rozsudku a v prevyšujúcej časti žalobný návrh zamietol.

2. Krajský súd v Prešove (ďalej len „odvolací súd“) na odvolanie žalobcu aj žalovanej rozsudkom z 27. septembra 2018 sp. zn. 20Co/156/2017 potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie. V odôvodnení uviedol, že súd prvej inštancie vykonal vo veci dokazovanie v potrebnom rozsahu, na základe ktorého správne zistil skutkový stav a vo veci aj správne rozhodol. Odvolací súd po preskúmaní veci dospel k záveru, že súd prvej inštancie zrozumiteľným spôsobom uviedol dôvody, pre ktoré žalobe vyhovel; jeho rozhodnutie nemožno považovať za svojvoľné, zjavne neodôvodnené, resp. ústavne nekomfortné. Podľa odvolacieho súdu bolo primerané odškodniť dotknutú osobu v rámci relatívnej satisfakcie za väzbu v rámci rozpätia 20 eur až 60 eur za deň väzby so zreteľom na všetky okolnosti prípadu. Priznaná náhrada zo strany súdu prvej inštancie zapadá do úvah primeranosti relatívnej satisfakcie. Uviedol, že náhrada ujmy sa práve so zreteľom na narodenie detí počas väzby a z tohto dôvodu ukrátenie žalobcu v citovej oblasti v najútlejšom veku detí, priznala nad rámec uvažovaného limitu (primeraný limit in abstracto 20 - 60 eur/deň väzby, 132 dní väzby x 60 eur = 7 920 eur). Mal za to, že nárok na náhradu škody vo forme nemajetkovej ujmy bol uplatnený včas. Nárok žalobcu nepovažoval za premŕčaný. Pokiaľ žalobca namietal nepriznanie náhrady škody za porady s klientom, odvolací súd poukázal na to, že z obsahu spisu je nepochybné, že uskutočnenie týchto porád nebolo žalobcom preukázané. V tomto smere nemožno vytknúť súdu prvej inštancie, že v tejto časti skonštatoval, že si žalobca neuniesol dôkazné bremeno. Žalobca nepreukázal uskutočnenie týchto porád potvrdením z ústavu na výkon väzby, ktorý si jeho obhajca mohol a mal uchovať. Keďže porady s klientom neboli preukázané, nebolo možné, tak ako správne konštatoval súd prvej inštancie, posúdiť ich jednotlivú účelnosť. Správne preto náhradu škody v rozsahu vynaložených trov právneho zastúpenia za porady s klientom v rozsahu uvedenom súdom prvej inštancie nebolo možné priznať. Napokon postupoval súd prvej inštancie správne, ak nepriznal náhradu škody vo výške trov právneho zastúpenia za prevzatie a prípravu nového obhajcu JUDr. Petra Filipa. Takýto úkon nemožno považovať za účelný. Zmena advokáta z dôvodu, že poskytovaná právna pomoc JUDr. Jána Klimeka nezodpovedá jeho očakávaniam, nie je vážnym dôvodom. Nebolo dôvodným priznať ani náhradu hotových výdavkov spojených s pojednávaním, ktorého termín bol zrušený. Aj v danom prípade absentuje vlastnosť účelnosti vynaložených výdavkov. Vo vzťahu k odvolacej námietke ohľadom priznania DPH z uplatnených trov konania odvolací súd poukazuje na to, že pohľadávka na náhradu trov konania musí byť účastníkovi priznaná v celom zákonom upravenom rozsahu vrátane dane z pridanej hodnoty, ak účastník zo sumy priznanej náhrady je povinný podľa platného zákona o dani z pridanej hodnoty zaplatiť túto daň pokiaľ obhajca musel uhradiť DPH z prijatého plnenia (trov právneho zastúpenia), má žalobca, ktorý o DPH zvýšené trovy právneho zastúpenia uhradil, právo na ich náhradu vo forme náhrady škody. Vo zvyšku sa odvolací súd stotožnil s odôvodnením rozsudku súdu prvej inštancie a napadnutý rozsudok ako správny potvrdil.

3. Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu do jeho potvrdzujúcej časti, ktorým okresný súd zamietol žalobu v časti náhrady škody za trovy obhajoby vo výške 4 517,54 eur a v časti nemajetkovej ujmy vo výške 188 000 eur podal žalobca dovolanie odôvodnené prípustnosťou v zmysle § 421 ods. 1 písm. b) a c) CSP. Namietal nepriznanie náhrady trov obhajoby za porady s obhajcom JUDr. Jánom Klimekom, za prevzatie obhajoby a štúdium spisu obhajcom JUDr. Petrom Filipom a za obhajobu na hlavnom pojednávaní uskutočnenom dňa 30. októbra 2008 obhajcom JUDr. Petrom Filipom. Poukázal na to, že pri pochybnostiach, či sa prvá porada s klientom uskutočnila, je nutné vykonať v tomto smere dokazovanie. Nepriznanie odmeny za úkony právnej služby spočívajúce v uskutočnených poradách s

klientom s poukazom na ich možnú neúčelnosť, ktorú súd nie je schopný posúdiť ani konštatovať je prejavom svojvôle. Nepovažuje za správny ani názor súdov nižších inštancií ohľadom nepriznania náhrady trov obhajoby za prevzatie obhajoby a štúdium spisu obhajcom JUDr. Petrom Filipom. Uviedol, že nakoľko niet rozumného dôvodu, pre ktorý by mal byť kladený rozdiel medzi trovami obhajoby vynaloženými štátom pre obhajcu ustanovenému žalobcovi a trovami obhajoby, ktoré by mal znášať štát z titulu náhrady škody spočívajúcej v trovách obhajoby zaplatených obhajcovi, ktorého si žalobca zvolil sám, nemožno argumentáciu súdu považovať za správnu a spravodlivú. Takisto nemožno za neúčelné považovať náklady na cestu na pojednávanie, vrátane nákladov na prenocolovanie, keďže pojednávanie sa dňa 30. októbra 2008 malo uskutočniť v ranných hodinách. K nároku na náhradu nemajetkovej ujmy mal za to, že jej určenie bolo nesprávne a nespravodlivé odporujúce priznávanej výške v iných európskych krajinách, aj v doterajšej judikatúre Slovenskej republiky a Európskeho súdu pre ľudské práva. Súd nižších inštancií neprihliadli na rozsudky Krajského súdu v Prešove sp. zn. 4Co/74/2011 a 2Co/7/2006 a ani na rozsudok Okresného súdu v Banskej Bystrici sp. zn. 14C/112/2002, v zmysle čoho sú ich rozsudky arbitrárne. Na základe uvedeného navrhuje napadnutý rozsudok krajského súdu zrušiť tak, že žalobe sa v celom rozsahu vyhovie.

4. Žalovaná sa k predmetnému dovolaniu nevyjadrila.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „dovolací súd“) uznesením z 30. apríla 2020 sp. zn. 2Cdo/81/2019 zrušil rozsudok Krajského súdu v Prešove z 27. septembra 2018 sp. zn. 20Co/156/2017 a vec vrátil na ďalšie konanie. (prvý výrok) Výrok ohľadne náhrady škody vo výške 12 667,03 eur s 9,5 % úrokom z omeškania ročne zo sumy 12 667,03 eur od 20. septembra 2011 do zaplatenia ostal nedotknutý. (druhý výrok)

5.1 V odôvodnení rozhodnutia konštatoval, že po preskúmaní spisu v zmysle uvedených námietok poukazuje na to, že súd prvej inštancie mal vo svojom odôvodnení za to, že trovy obhajoby, náhradu ktorých žalobca identifikoval ako náhradu vzniknutej škody sa sčasti týkali, resp. sčasti boli realizované len v súvislosti s väzbou žalobcu, no podľa jeho názoru však nie je možné tieto úkony jednoducho oddeliť od ostatných úkonov obhajoby žalobcu. Pre účely odškodnenia nie je možné posúdiť väzbu a samotné trestné stíhanie izolovane, nakoľko trestné stíhanie je plynulým procesom zisťovania rozhodujúcich skutočností a ak je výsledkom trestného konania to, že obžalovaný je spod obžaloby oslobodený, sú rozhodnutia, na základe ktorých bol stíhaný nezákonnými, a uvedené sa tým vzťahuje aj na úkony a inštitúty viažuce sa k trestnému konaniu. S uvedeným dovolací súd nesúhlasí, pretože náhradu škody za trovy obhajoby je potrebné odlišovať tak, že sa rozdelia na obdobie väzby, ktoré sa bude posudzovať podľa uznesenia o vzatí žalobcu do väzby a na obdobie od začiatku trestného stíhania až do obdobia oslobodenia žalobcu spod obžaloby podľa uznesenia o vznesení obvinenia (nezákonné rozhodnutie). Z uvedeného treba podľa dovolacieho súdu vychádzať aj pri posudzovaní námietky premĺčania. Okresný súd však nesprávne vychádzal z toho, že pre včasnosť nároku žalobcu preto postačovala všeobecná trojročná lehota podľa citovaného ustanovenia § 22 zákona č. 58/1969 Zb. Následne dovolací súd v zmysle namietanej dovolacej vady poukazuje na konštatovanie okresného súdu, ktorý uviedol, že za nepreukázané a nie je vylúčené, že aj za neúčelné, sú úkony pod č. 13, 22, 34, 38, 40, 41, 46 až 48, 53, 59, 60, 64 - 65, 70, 71, k čomu uviedol, že je málo pravdepodobná potreba frekvencie porád advokáta so žalobcom v rozsahu ako bola účtovaná, čo však bližšie nijakým spôsobom neodôvodnil.

5.2 Rozhodnutie súdu prvej inštancie v spojení s rozhodnutím odvolacieho súdu je v tejto časti podľa dovolacieho súdu arbitrárne, jednak nevedno, z ktorého rozhodnutia okresný súd vychádzal, či z rozhodnutia o vzatí žalobcu do väzby alebo z rozhodnutia o vznesení obvinenia voči žalobcovi, a jednak bližšie neodôvodnil nepreukázanosť a neúčelnosť náhrady (porada advokáta s klientom žalobcu) vyššie špecifikovaných úkonov. Dovolací súd má za to, že v súvislosti s uvedeným v tomto smere postráda aj právne posúdenie. Dovolenie žalobcu v časti náhrady škody za trovy obhajoby je preto dôvodné.

6. Ústavný súd Slovenskej republiky nálezom sp. zn. III. ÚS 400/2021-41 z 2. marca 2022 vyslovil porušenie Uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 2Cdo/81/2019-882 z 30. apríla 2020 vo výroku o zrušení rozsudku Krajského súdu v Prešove č. k. 20Co/156/2017-818 z 27. septembra 2018 v rozsahu potvrdenia zamietnutia žaloby o náhradu škody základného práva sťažovateľky na súdnu

ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a jej základného práva na rovnosť účastníkov v konaní podľa čl. 47 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky. (I. výrok) Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 2Cdo/81/2019-882 z 30. apríla 2020 vo výroku o zrušení rozsudku Krajského súdu v Prešove č. k. 20Co/156/2017-818 z 27. septembra 2018 v rozsahu potvrdenia zamietnutia žaloby o náhradu škody zrušil a vec vrátil Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky na ďalšie konanie (II. výrok) Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti nevyhovel (III. výrok).

7. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“ alebo „dovolačný súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP), dospel k záveru, že dovolanie žalobcu je potrebné v zmysle 447 písm. f) CSP odmietnuť.

8. Podľa § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, ak to zákon pripúšťa. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v § 420 a § 421 CSP.

9. Podľa § 420 CSP je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu, c/ strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo f/ súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

10. Podľa § 421 ods. 1 CSP je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a/ pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu, b/ ktorá v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c/ je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

11. Dovolanie prípustné podľa § 420 CSP možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP). Dovolačný dôvod sa vymedzí tak, že dovolaateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 CSP).

12. Dovolanie prípustné podľa § 421 CSP možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP). Dovolačný dôvod sa vymedzí tak, že dovolaateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP).

13. Dovolačný súd je dovolacími dôvodmi viazaný (§ 440 CSP). Dovolačím dôvodom je nesprávnosť vytýkaná v dovolaní (porovnaj § 428 CSP). Pokiaľ nemá dovolanie vykazovať nedostatky, ktoré v konečnom dôsledku vedú k jeho odmietnutiu podľa § 447 písm. f) CSP, je (procesnou) povinnosťou dovolaťela vysvetliť v dovolaní, z čoho vyvodzuje prípustnosť dovolania a označiť v dovolaní náležitým spôsobom dovolací dôvod (§ 420 alebo § 421 CSP v spojení s § 431 ods. 1 CSP a § 432 ods. 1 CSP). V dôsledku spomenutej viazanosti dovolací súd neprejednáva dovolanie nad rozsah, ktorý dovolaateľ vymedzil v dovolaní uplatneným dovolacím dôvodom.

14. Z hľadiska obsahového (§ 124 ods. 1 CSP) v súlade s nálezom ústavného súdu bod 30 špecifikovanom v bode 4 tohto rozhodnutia: „Oboznámením sa s dovolaním žalobcu ústavný súd nezistil, že by v ňom žalobca vytýkal vadu podľa § 420 písm. f) CSP spočívajúcu v nedostatočnom odôvodnení odvolacieho rozhodnutia aj vo vzťahu k zamietnutiu nároku na náhradu škody. V dovolaní nemožno identifikovať žiadne tvrdenie, z ktorého by bolo bez pochybností zrejmé, že žalobca považuje

rozsudok v tejto časti predmetu konania za nepreskúmateľný, že sa krajský súd napr. s jeho odvolacími námietkami nevyrovnal a pod. Pokiaľ totiž ide o nárok na náhradu škody, žalobca považuje záver okresného súdu a krajského súdu o nepreukázaní trov obhajoby, o ich neúčelnosti za nesprávny, tvrdí napr. „Nepriзнание náhrady... nebolo poprave“, „Nepriзнание odmeny za uskutočnené porady... považuje žalobca za nesprávne a nezákonné“, „... nemožno argumentáciu súdu považovať za správnu a zodpovedajúcu zásadám spravodlivosti...“, „... nemožno za neúčelné považovať náklady...“. Z dovolania teda vyplýva, že sa žalobca s dôvodmi zamietnutia žaloby v časti náhrady škody nestotožňuje, a nie že dôvody zamietnutia žaloby v rozsudku chýbajú. Zo samotného odôvodnenia uznesenia najvyššieho súdu nemožno určiť, ktoré konkrétne argumenty obsiahnuté v dovolaní žalobcu, vzťahujúce sa na náhradu škody, najvyšší súd vyhodnotil ako vytýkajúce existenciu vady podľa § 420 písm. f) CSP, spočívajúcej v nepreskúmateľnosti rozsudku krajského súdu tak, ako to konštatoval v bode 19 odôvodnenia napadnutého uznesenia. Táto okolnosť nebola najvyšším súdom objasnená ani vo vyjadrení k ústavnej sťažnosti“. So zreteľom na uvedené, žalobca v dovolaní nevyvodzoval prípustnosť dovolania vplývajúcu z ustanovenia § 420 písm. f) CSP, a to vo vzťahu k nároku na náhradu škody spočívajúcu v trovách konania vo výške 4 157,54 eur, ale naopak vo vzťahu k predmetnému nároku namietal nesprávne právne posúdenie veci v zmysle ustanovenia § 421 ods. 1 písm. b) a c) CSP.

15. V zmysle § 421 ods. 1 CSP je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a/ pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu, b/ ktorá v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c/ je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

16. Dovolanie prípustné podľa § 421 možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP).

17. Dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný (§ 440 CSP). Dovolacím dôvodom je nesprávnosť vytýkaná v dovolaní (porovnaj § 428 CSP). Pokiaľ nemá dovolanie vykazovať nedostatky, ktoré v konečnom dôsledku vedú k jeho odmietnutiu podľa § 447 písm. f) CSP, je (procesnou) povinnosťou dovolateľa vysvetliť v dovolaní, z čoho vyvodzuje prípustnosť dovolania a označiť v dovolaní náležitým spôsobom dovolací dôvod. V dôsledku spomenutej viazanosti dovolací súd neprejednáva dovolanie nad rozsah, ktorý dovolateľ vymedzil v dovolaní uplatneným dovolacím dôvodom.

18. Pre všetky tri procesné situácie, v ktorých § 421 ods. 1 CSP pripúšťa dovolanie, má mimoriadny význam obsah pojmu „právna otázka“ a to, ako dovolateľ túto otázku zadefinuje a špecifikuje v dovolaní. Otázkou relevantnou z hľadiska § 421 ods. 1 CSP môže byť len otázka právna, nie skutková otázka. Zo zákonodarcom zvolenej formulácie tohto ustanovenia vyplýva, že môže ísť tak o otázku hmotnoprávnú, ktorá sa odvíja od interpretácie napríklad Občianskeho zákonníka, Obchodného zákonníka, Zákonníka práce, Zákona o rodine, ako aj o otázku procesnoprávnú, ktorej riešenie záviselo na aplikácii a interpretácii procesných ustanovení.

19. Pokiaľ procesná strana v dovolaní, prípustnosť ktorého vyvodzuje z § 421 ods. 1 písm. b) CSP, nevymedzí právnu otázku, ktorá v dovolacom konaní ešte nebola vyriešená, dovolací súd nemôže svoje rozhodnutie založiť na predpokladoch alebo domnienkach, ktorú otázku a ktoré rozhodnutia mal dovolateľ na mysli, v opačnom prípade by jeho rozhodnutie mohlo byť neefektívne a nedosahujúce zákonom predpokladaný cieľ. V prípade absencie vymedzenia právnej otázky a nekonkretizovania podstaty právnej otázky, nemôže najvyšší súd pristúpiť ani k posudzovaniu všetkých procesnoprávných a hmotnoprávných otázok, ktoré pred ním riešili prvoinštančný a odvolací súd. V opačnom prípade by uskutočnil procesne neprípustný svojvoľný dovolací prieskum priečiaci sa nielen, vo všeobecnosti, novej koncepcii právnej úpravy dovolania a odvolacieho konania zvolenej v CSP, ale konkrétne aj cieľu sledovanému ustanovením § 421 ods. 1 CSP (porovnaj 3Cdo/6/2017, 1Cdo/106/2018).

20. Otázkou relevantnou v zmysle § 421 ods. 1 písm. b) CSP je právna otázka, ktorá ešte nebola riešená dovolacími senátmi najvyššieho súdu, takže vo vzťahu k nej sa ani nemohla ustáliť rozhodovacia prax dovolacieho súdu. Ak procesná strana vyvodzuje prípustnosť dovolania z tohto ustanovenia, musí: a/ konkretizovať právnu otázku riešenú odvolacím súdom a b/ uviesť, ako mala byť táto otázka správne riešená.

21. Z dovolania nie je zrejmé, akú právnu otázku dovolateľ chce riešiť, keď túto jasne nekonkretizoval, a tak následne ani dovolací súd nemohol vyhodnotiť, či táto právna otázka už bola dovolacím súdom vyriešená alebo nie. Dovolací súd opakovane zdôrazňuje, že sama polemika s právnymi závermi odvolacieho súdu, prosté spochybňovanie správnosti jeho rozhodnutia alebo len kritika prístupu odvolacieho súdu k právnemu posudzovaniu veci významovo nezodpovedajú kritériu uvedenému v ustanovení § 421 ods. 1 písm. b) CSP.

22. Za týchto okolností dovolací dôvod nebol vymedzený spôsobom uvedeným v § 431 až § 435 CSP, a teda dovolateľ žiadnym spôsobom nevyargumentoval existenciu dovolacieho dôvodu podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP, ktorý v dovolacom prejave uviedol. Absenciu takej náležitosti považuje CSP za dôvod pre odmietnutie dovolania.

23. Z hľadiska prípustnosti dovolania v zmysle § 421 ods. 1 písm. c) CSP je relevantná právna otázka, pri riešení ktorej sa v rozhodovacej praxi vyskytla nejednotnosť navonok prejavená v prijatí odlišných právnych názorov; inými slovami ide o otázku, ktorú už dovolací súd riešil, v jej riešení dovolacími senátmi sa ale prezentuje nejednotnosť brániaca vytvoreniu ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu. V prípade, že dovolateľ vyvodzuje prípustnosť dovolania z tohto ustanovenia, je jeho (procesnou) povinnosťou: a) konkretizovať právnu otázku riešenú odvolacím súdom, pričom táto otázka musí byť procesnou stranou vymedzená v dovolaní jasným, určitým, zrozumiteľným spôsobom, ktorý umožňuje posúdiť prípustnosť (prípadne aj dôvodnosť) dovolania a uviesť, ako ju riešil odvolací súd, b) označením konkrétnych (odlišných, napríklad aj navzájom si protirečiacich) rozhodnutí dovolacieho súdu doložiť, že predmetná právna otázka je dovolacím súdom skutočne rozhodovaná rozdielne. V rozhodnutí sp. zn. 8Cdo/78/2017 najvyšší súd doslovne uviedol, že v takom prípade je dovolateľ „povinný dovolací dôvod vymedziť označením rozhodnutí dovolacieho súdu, v ktorých dovolací súd o danej právnej otázke rozhodoval rozdielne (zaujal iné právne závery)“. Obdobný záver vyjadril najvyšší súd aj v ďalších rozhodnutiach (napr. sp. zn. 3Cdo/87/2017, 4Cdo/14/2017, 6Cdo/185/2016, 8Cdo/141/2017).

24. Dovolací súd tu konštatuje, že v prípade absencie náležitého vymedzenia právnej otázky najvyšší súd nemôže pristúpiť k posudzovaniu všetkých procesnoprávných a hmotnoprávných otázok, taktiež dovolací súd nemôže svoje rozhodnutie založiť na domnienkach (predpokladoch) o tom, ktorú otázku mal dovolateľ na mysli; v opačnom prípade by uskutočnil procesne neprípustný bezbrehý dovolací prieskum priechiaci sa nielen (všeobecne) novej koncepcii právnej úpravy dovolania a dovolacieho konania zvolenej v Civilnom sporovom poriadku, ale aj (konkrétne) cieľu sledovanému ustanovením § 421 ods. 1 CSP (viď komentár autorov Edmund Horváth a Andrea Andrášiová k Civilnému sporovému poriadku). Vzhľadom na uvedené dovolací súd uvádza, že dovolateľ uplatnený dovolací dôvod nevymedzil spôsobom vyplývajúcim z § 421 ods. 1 písm. c) CSP.

25. Vzhľadom na vyššie uvedené Najvyšší súd, konštatujúc danosť dôvodov pre odmietnutie dovolania v zmysle § 447 písm. f) CSP, dovolanie žalobcu odmietol.

26. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.